

Czas pracy – jak planować i rozliczać w praktyce pracę pracowników

Czasem pracy jest czas, w którym pracownik pozostaje w dyspozycji pracodawcy w zakładzie pracy lub w innym miejscu wyznaczonym do wykonywania pracy. Czasem pracy jest zatem nie tylko czas, w którym pracownik faktycznie świadczy pracę na rzecz pracodawcy, ale również czas, w którym pracodawca może wydawać pracownikowi polecenia i dyspozycje związane z rodzajem pracy określonym w zawartej umowie o pracę.

Zatrudnienie pracownika wiąże się z licznymi ograniczeniami, które dotyczą również czasu pracy. W przypadku pracowników nie można bowiem stosować dowolnych norm czasu pracy ani systemów czasu pracy. Normy czasu pracy są ściśle określone, a charakter pracy często decyduje o wprowadzeniu określonego systemu czasu pracy.

1. Norma i wymiar czasu pracy

Pojęcie normy i wymiaru czasu pracy nie jest tożsame. Ich rozróżnienie ma szczególne znaczenie praktyczne zarówno przy planowaniu pracy zatrudnionym pracownikom, jak i przy rozliczaniu ich czasu pracy.

1.1. Norma czasu pracy

Norma czasu pracy stanowi stałą i maksymalną wartość, której przekroczenie jest możliwe wyłącznie w przypadkach określonych ustawą. Norma została uregulowana w ujęciu dobowym oraz tygodniowym i zasadniczo wynosi 8 godzin na dobę oraz przeciętnie 40 godzin w tygodniu w przyjętym okresie rozliczeniowym czasu pracy. „Przeciętność” normy tygodniowej oznacza, że przekroczenie w danym tygodniu normy tygodniowej, tj. 40 godzin pracy, nie będzie traktowane jako praca w godzinach nadliczbowych, jeżeli w okresie rozliczeniowym czasu pracy łączna liczba przepracowanych w poszczególnych tygodniach godzin nie przekroczy średnio 40.

PRZYKŁAD

Pierwszy tydzień miesiąca

1.	2.	3.	4.	5.	6.	7.	Łączna liczba godzin
8	8		8	8	8	8	48

Drugi tydzień miesiąca

8.	9.	10.	11.	12.	13.	14.	Łączna liczba godzin
8			8	8		8	32

W przedstawionej sytuacji normy czasu pracy zostały zachowane, ponieważ w ciągu 2 tygodni pracownik przepracuje przeciętnie 40 godzin na tydzień.

Ośmiogodzinna norma dobową i przeciętnie 40-godzinna norma tygodniowa obowiązuje pracowników zatrudnionych w pełnym oraz niepełnym wymiarze czasu pracy.